

Pozměňovací návrh k vládnímu návrhu zákona o specifických zdravotních službách

1. Bod 16 (§ 17) Terapeutická kastrace, testikulární pulpektomie: vypouští se tato část textu:

Pacientovi, který je v ochranném léčení nebo výkonu zabezpečovací detence se kastrace provede pouze ve zvlášť odůvodněných případech, a to na základě

*jeho písemné žádosti,
kladného stanoviska odborné komise, a
souhlasu soudu, který je místně příslušný poskytovateli.*

Odůvodnění:

Chirurgická kastrace je nevratný zdravotní výkon spočívající v odstranění hormonálně aktivní části pohlavních žláz u muže odstraněním hormonálně aktivní dřeně varlat, kdy vazivová pouzdra varlat se ponechávají v šourku (tv. testikulární pulpektomie) nebo v úplném odstranění varlat muže s cílem potlačit jeho sexualitu.

ČR patří k několika málo zemím v Evropě, v nichž je dosud zákonem povoleno provádět chirurgickou kastraci¹ jako součást léčby pachatelů sexuálních trestných činů omezených na svobodu,² a kde je tento výkon u pacientů s diagnózou sexuální deviace na základě jejich písemné žádosti i prováděn. Od roku 2000 dochází k trvalému poklesu počtu provedených kastrací. Oproti situaci v zahraničí je ale počet zákroků spočívající v úplném odstranění varlat stále dosti vysoký (83 zákroků za posledních deset let).

Kriterium léčby podle současných poznatků vědy

Z hlediska ochrany lidských práv i z hlediska splnění požadavku na léčbu pacienta podle současných poznatků lékařské vědy (tzv. lege artis) jde o velice kontroverzní zákrok.

V listopadu 2010 se k provádění chirurgických kastrací v České republice vyjádřila i Mezinárodní asociace pro léčbu sexuálních delikventů (dále jen „IATSO“):³ „Většina členů výboru, která formulovala statut IATSO a standardy péče léčby sexuálních delikventů

---

¹ Tento zdravotní výkon je v současnosti prováděn podle § 27a odst. 1 a 2 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, na základě písemné žádosti pacienta. Podrobně k právní úpravě i aplikaci této metody viz kap. II/ 5. 5 Zprávy za rok 2009 a kap. II/ 6.6 Zprávy za rok 2008.

² V ČR je ústavní ochranné léčení u pachatelů, kteří spáchali sexuálně motivovaný trestný čin, vykonáváno v 7 psychiatrických léčebnách (PL Bohnice, PL Kosmonosy, PL Dobřany, PL Horní Beřkovice, PL Brno, PL Havlíčkův Brod, PL Opava), které jsou zřizovány Ministerstvem zdravotnictví.

³ Členy Mezinárodní asociace pro léčbu sexuálních delikventů (IATSO), která má sídlo ve Vídni, jsou vědci, terapeuti a právníci z nejrůznějších zemí. Statut IATSO obhájí humánní, důstojnou, etickou a efektivní léčbu sexuálních delikventů. Činnost IATSO se mimo jiné zaměřuje na zlepšování léčebných metod a jejich hodnocení a rozšiřování.

*nepovažuje chirurgickou kastraci sexuálních delikventů za odpovídající léčbu pokud jde o humánní, důstojné, soucitné a etické léčení a z tohoto důvodu tuto metodu nezahrnuje do Standardů péče léčby sexuálních delikventů schválených IATSO.*⁴ IATSO zpochybnila svobodu rozhodování sexuálních delikventů v ochranné ústavní léčbě. Sexuální delikventi v ochranné ústavní léčbě si mohou se souhlasem k zákroku ve skutečnosti spojovat vyšší šanci na dřívější propuštění z ústavní ochranné léčby⁵ a v ochranné ambulantní léčbě zase mohou volit chirurgickou kastraci ze strachu před nařízením ústavní léčby.

„IATSO pokládá za mylnou představu, že člověk, který podstoupí chirurgickou kastraci, může tímto zákrokem dosáhnout dlouhodobého snížení libida, jež bude bránit dalším sexuálním deliktům. Daná osoba bude vždy schopná zcela zrušit účinek důsledků této léčby spočívající ve snížení hladiny testosteronu v krvi tím, že získá testosteron z léků, a navíc vzorce sexuálně deviantního chování nejsou v první řadě závislé na hladině testosteronu, ale na kognitivně-behaviorálních vzorcích. Podle stanoviska IATSO nebylo nikdy empiricky prokázáno, že chirurgická kastrace má vliv na snížení míry recidivy sexuálních delikventů. Žádná studie, která by sledovala tuto rizikovou skupinu delikventů, nebyla v tomto ohledu provedena. Hlavními důvody postupného upouštění od chirurgické kastrace sexuálních delikventů v Evropě bylo ztotožnění se s názorem, že chirurgická kastrace je zastaralá metoda léčby, která směřuje léčbu prostřednictvím léčivých přípravků se starověkými aspekty trestání („oko za oko, zub za zub“) a dále byly vyvinuty nové léčebné metody např. antiandrogeny a luteinizační hormony (tzv. LHRH tlumiče) se zvrtným účinkem a mnoho metod psychoterapie. IATSO proto doporučuje při léčbě sexuálních delikventů, kteří spáchají sexuální trestný čin v přímé souvislosti s duševní poruchou a je jim soudem nařízena ochranná léčba, využívat psychoterapii, socioterapii a biologickou léčbu. Protože chirurgická kastrace porušuje právo pacienta na nedotknutelnost jeho tělesné integrity a dále právo jeho a jeho partnerky založit rodinu a mít své biologické děti,⁶ IATSO doporučuje zrušení možnosti chirurgické kastrace obecně, bez ohledu na to, zda je žadatel v ochranné léčbě či nikoli.“

Situace v zahraničí

Z údajů získaných Ministerstvem zahraničních věcí je tato léčebná metoda ve 14 z dotazovaných zemí (Německo, Slovensko, Dánsko, Švédsko, Velká Británie, Norsko, Rakousko, Švýcarsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Belgie, Francie a Lotyšsko) zákonem povolena v těchto 6 zemích: v Německu, na Slovensku,⁷ v Dánsku, ve Švédsku,⁸ ve Velké Británii⁹ a v Norsku.¹⁰ V praxi je ale chirurgická kastrace v těchto státech lékaři doporučována a posléze prováděna pouze v Německu, a to v minimálním počtu případů.¹¹

⁴ Citováno z odpovědi IATSO ze dne 23. listopadu 2010 vypracované zakládajícím prezidentem IATSO Prof. Dr. Friedemannem Pfaefflinem a výkonným tajemníkem IATSO Prof. Dr. Reinhardem Eherem.

⁵ IATSO vyjádřilo pochybnosti, zda zadržovaná osoba má opravdu svobodnou volbu, když se potýká s volbou mezi stálým zadržováním a chirurgickou kastrací.

⁶ Viz Evropská úmluva o lidských právech a základních svobodách.

⁷ Dle sdělení legislativního odboru Ministerstva zdravotnictví Slovenské republiky nebyla po dobu existence ochranné léčby na psychiatrickém oddělení Zdravotnického zařízení ústavu Košice nikdy realizována chirurgická kastrace. V evidenci tohoto oddělení se nachází pouze jeden pacient, který se podrobil dobrovolně a na vlastní žádost kastraci mimo toto oddělení a mimo ochrannou léčbu.

⁸ Podle stanoviska tamního Ministerstva spravedlnosti byl ve Švédsku zákon o kastracích přijat v roce 1944. V praxi ale není tento zákon používán, navíc je považován za nepotřebný a zastaralý. Proto byl v roce 2007 podán Komisí návrh na zrušení tohoto zákona. Souhlas k provedení kastrace podle tohoto zákona nebyl dán od začátku 60. let minulého století.

⁹ Údaje o počtech prováděných kastrací ve Velké Británii nejsou známy. Podle vyjádření ředitele Národní služby práce s pachateli (National Offender Management Service) je povolena léčba pomocí chirurgické kastrace, pokud pachatel s tímto způsobem léčby souhlasí a najde se psychiatr, který tuto léčbu předepíše. Mnoho

Historie používání chirurgické kastrace v Německu sahá až do období nacizmu, kdy byla tato metoda velmi široce používána. Po druhé světové válce byla nucená chirurgická kastrace v Německu zakázána, přesto se však stále široce používala na sexuální delikventy, a to jak na zadržované, tak také na nezadržované. Povědomí o tom, že „dobrovolnost“ byla spíše nálepkou než skutečností, se pomalu zvyšovalo a v roce 1969 byl schválen zákon o dobrovolné kastraci. Toto bylo také období, ve kterém došlo k zavedení a rozšiřování léčby prostřednictvím antiandrogenů a psychoterapie. Počet provedených chirurgických kastrací se tímto snížil. V poslední dekádě byla dobrovolná chirurgická kastrace na sexuálních delikventech provedena jen zřídka (1.4 osob za rok v celkové populaci cca 80 miliónů obyvatel).¹²

V Dánsku může být kastrace provedena pouze osobám starším 21 let, ve zcela výjimečných případech i mladším. V posledních pěti letech ale nebyla v Dánsku podána žádná žádost o chirurgickou kastraci. Také ve Švýcarsku, v Norsku¹³ a ve Švédsku během uplynulých dvaceti let nebyla provedena chirurgická kastrace sexuálního delikventa. Ve všech 14 zemích EU jsou naopak jako vhodné a doporučované metody léčby pachatelů sexuálních trestných činů uváděny psychoterapeutické metody (individuální terapie, kognitivní terapie apod.) a částečně i léčebné prostředky (psychotropické látky, hormonální léčba).

Ve Spojených státech amerických je provádění chirurgických kastrací zákonem dovoleno pouze v Kalifornii, na Floridě, v Iowě, v Louisianě a v Texasu, přičemž kromě Texasu je pachatelům závažných sexuálních trestných činů, kteří mají být propuštěni na svobodu, ze zákona nabízena rovnocenná alternativa, tzv. kastrace chemická.¹⁴ Dobrovolné podstoupení výkonu některé z forem kastrace je v těchto zemích, na rozdíl od České republiky,¹⁵ podmíněno skutečností, že pachatel se dopustil opakovaně nejzávažnějších sexuálně motivovaných trestných činů specifikovaných zákonem a že obětí byla nezletilá osoba nízkého věku.¹⁶

Mezinárodní závazky České republiky

---

psychiatrů tuto léčbu z různých důvodů nepředepisuje.

¹⁰ Čerpáno z informace Ministerstva zdravotnictví Norska.

¹¹ Z průzkumu v roce 2008 vyplynulo, že v době od roku 1998 do roku 2007 bylo v Německu podáno celkem 38 žádostí o provedení dobrovolné kastrace. Z nich bylo 14 povoleno a 6 odmítnuto. Ostatních 18 žádostí bylo buď staženo, nebo žadatelem dále nesledováno nebo se v okamžiku provádění průzkumu ještě stále posuzovaly. Nebylo možné zjistit, zda v povolených 14 případech také ke kastraci skutečně došlo. Viz Pfaefflin v: Venzlaff Foerster, Psychiatrische Begutachtung. Ein praktisches Handbuch für Ärzte und Juristen, 5. vydání, str. 354 a násl. Při pozdější analýze byl počet ještě snížen. Recht und Psychiatrie 2010, 179 - 181.

¹² Citováno ze stanoviska Mezinárodní asociace pro léčbu sexuálních delikventů (IATSO) z 23. listopadu 2010.

¹³ Podle informace Ministerstva zdravotnictví Norska.

¹⁴ V dalších státech jako je Georgia, Montana, Oregon a Wisconsin je zákonem dovoleno provádět pouze tzv. chemickou kastraci. Charles L. Scott, T. Holmberg: Castration of sex offenders: Prisoners' rights versus public safety. Journal Am. Acad. Psychiatry Law, 31: 502 – 509, 2003.

¹⁵ V současnosti a i podle návrhu zákona o specifických zdravotních službách lze provést kastraci i pacientovi staršímu 18 let, který je z důvodu lékařsky ověřeného sklonu páchat násilné sexuálně motivované trestné činy nebezpečný jiným osobám nebo který trpí sexuálně deviantními sklony a u něhož byly vyčerpány jiné možnosti léčby, pokud je na základě nezávislého lékařského posouzení prokázána vysoká míra pravděpodobnosti, že v budoucnosti spáchá násilný sexuálně motivovaný trestný čin. Pacientovi, který bude ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, ochranného léčení nebo zabezpečovací detence se kastrace provede pouze ve zvlášť odůvodněných případech, a to na základě jeho písemné žádosti, kladného stanoviska odborné komise, a souhlasu soudu. Zákon stanoví složení odborné komise tak, aby byla zaručena její nezávislost.

¹⁶ V Iowě, v Luisianě a v Kalifornii musí být oběti méně než 13let, v Montaně méně než 16 let a v Texasu méně než 17 let.

Posuzování z hlediska ESLP

Provádění tohoto zákroku u osob ve výkonu ochranné léčby a v zabezpečovací detenci je v rozporu s ustanovením čl. 3 a čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“). Čl. 3 EÚLP upravuje zákaz mučení a jiného nelidského, ponižujícího zacházení nebo trestu, který je dále rozveden v rámci Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Ačkoliv v EÚLP není přesně definováno, co se pod pojmem mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání rozumí, v rozsudku *Irsko proti Spojenému království* (ze dne 18. ledna 1978 ve věci č. 5310/7) soud judikoval, že špatné zacházení musí dosahovat určitého minimálního stupně závažnosti a záleží na všech okolnostech daného případu jako např. na trvání zacházení, fyzických či psychických dopadech na danou osobu, a v některých případech dokonce i na pohlaví, věku, zdravotnímu stavu oběti apod. *Jako ponižující zacházení nebo trestání pak definoval zacházení, které člověka např. nutí jednat proti své vůli.*

Při posuzování tohoto zákroku, zda se nejedná o ponižující zacházení, včetně všech relevantních okolností, soud v obdobných případech vždy ověřoval, zda terapeutická nezbytnost zákroku byla v daný okamžik přesvědčivě zjištěna, zda daná osoba měla k dispozici procesní záruky a tyto byly respektovány a zda následkem lékařského zákroku došlo ke zhoršení zdravotního stavu, nebo měl-li tento zákrok trvalé následky pro zdraví dané osoby, či zda s tímto zákrokem byla spojena nadbytečná bolest a utrpení (*Jalloh proti Německu* ze dne 11. července 2006 ve věci č. 54810/00). V případě chirurgických kastrací není pohyb o stupni závažnosti včetně zásadních psychických dopadů tohoto výkonu na danou osobu s ohledem na skutečnost, že pacient po tomto zákroku nemůže mít v budoucnu děti.

Posuzování z hlediska Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání

Česká republika je smluvní stranou Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Jedná se o úmluvu Rady Evropy, touto Úmluvou byl zřízen Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (CPT). Tento výbor prostřednictvím návštěv zjišťuje, jak je zacházeno s osobami zbavenými svobody, s cílem posílit ochranu těchto osob před mučením a před nelidským či ponižujícím zacházením nebo trestáním. Vztahy mezi CPT a smluvními stranami Úmluvy jsou založeny na vzájemném dialogu a spolupráci. Avšak zásada spolupráce stanovená v Úmluvě rovněž vyžaduje, že budou smluvní stranou s přihlédnutím k doporučením CPT přijata zásadní opatření ke zlepšení situace.

Používání chirurgické kastrace u osob omezených na svobodě kritizoval CPT opakovaně a to ve svých zprávách z návštěv České republiky v roce 2006, 2008, 2009 a vyzval Českou republiku k okamžitému ukončení této nehumánní praxe, kterou považuje za ponižující

zacházení.¹⁷ Zároveň CPT doporučil vládě, aby do zákazu používání této metody zákonem, zavedla moratorium na její používání.¹⁸

Podle stanoviska Evropského výboru proti mučení (CPT) ze zprávy vládě ČR z roku 2006 lze jen stěží u osob ve výkonu ochranného léčení ústavního či v zabezpečovací detenci splnit podmínku svobodného souhlasu pacienta respektive rozhodování pacienta o svobodné vůli: „CPT soudí, že lékařské zákroky, a především takové, které mají nevratné účinky na osoby omezené ve své svobodě, mohou být provedeny výhradně za svobodného souhlasu a plné informovanosti těchto osob. S vědomím velmi obtížné a slabé pozice osob omezených na svobodě je nutno zabezpečit, aby pacientův souhlas nebyl přímo či nepřímo udělen pod nátlakem a aby pacient měl pro své rozhodování k dispozici všechny důležité informace. CPT je dále názoru, že princip „svobodného a informovaného“ souhlasu je těžko slučitelný se situací, kdy jsou individuální možnosti volby extrémně limitované: chirurgická kastrace, nebo pobyt v psychiatrické léčebně s nestanovenou délkou.“ (Zpráva CPT pro vládu ČR z roku 2006, str. 48).

V zprávě z ad hoc návštěvy České republiky v roce 2009 CPT kritizuje české úřady, že dosud nevynaložily žádné úsilí směřující k prozkoumání podmínek, za kterých by mohla být testikulární pulpektomie nahrazena jinou, méně invazivní metodou, jakou je například podávání antiandrogenů: „*Neochota českých orgánů uvažovat o nahrazení testikulární pulpektomie jinou formou zásahu je znepokojující. Fundamentálním principem medicíny je zásada, že v případě provádění lékařského zásahu na člověku musí být vždy zvolena ta nejméně invazivní varianta.*¹⁹ V tomto smyslu nelze význam tělesné integrity, dostatečně docenit. Ačkoliv jsou české orgány přesvědčeny o tom, že chirurgická kastrace je nejvhodnějším způsobem pro snížení míry recidivy pachatelů sexuálních trestných činů, nebyla vypracována žádná důkladná vědecká studie, která by přesně stanovila míru recidivy mezi chirurgicky kastrovanými pachateli sexuálních trestných činů v České republice navzdory skutečnosti, že tento zásah se provádí již celá desetiletí. CPT znovu opakuje své stanovisko, že chirurgická kastrace pachatelů sexuálních trestných činů, kteří jsou omezeni na své svobodě, se rovná ponižujícímu zacházení. Za účelem usnadnění a urychlení vyslovení zákazu v provádění chirurgických kastrací by měly české orgány prozkoumat způsob a podmínky, včetně podmínek právního charakteru, za kterých by mohla být testikulární pulpektomie nahrazena jinou formou léčby sexuálních delikventů. V mezidobí by měly české orgány zavést moratorium na používání chirurgické kastrace v kontextu léčby pachatelů sexuálních trestných činů.“²⁰

V reakci na doporučení CPT z roku 2009 vláda přijala v červnu 2010 usnesení,²¹ kterým uložila ministryni zdravotnictví a zmocněnci vlády pro lidská práva zpracovat a předložit vládě do 31. prosince 2010 komplexní studii k problematice chirurgických kastrací u

¹⁷ Zprávu CPT z návštěvy České republiky v roce 2009 vzala vláda na vědomí dne 21. června 2010 usnesením č. 482. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/r/p/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/VYJADRENI-VLADY-2009-CZE.pdf>

¹⁸ Z údajů poskytnutých Ministerstvem zdravotnictví k 31. 12. 2010 vyplývá, že v roce 2008 podstoupili chirurgickou kastraci 2 muži, v roce 2009 3 muži a v roce 2010 také tři muži. V letech 2000 až 2010 podstoupilo chirurgickou kastraci celkem 83 osob (viz níže tabulka).

¹⁹ Čl. 2, 3 a 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

²⁰ Viz Zpráva z návštěvy CPT v roce 2009. Dostupná z : <http://www.vlada.cz/assets/ppov/r/p/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/Zprava-CPT-z-ad-hoc-navstevy-2009.pdf>

²¹ Viz Usnesení vlády č. 482 ze dne 21. června 2010. Dostupné na: [http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/web_file/uv100621.0482.doc/\\$File/uv100621.0482.doc](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/web_file/uv100621.0482.doc/$File/uv100621.0482.doc)

pachatelů sexuálních trestných činů, která kromě lékařského, etického a právního pohledu bude zahrnovat i srovnání výhod a nevýhod možných alternativních způsobů léčby sexuálních delikventů a informace o způsobech léčby pachatelů sexuálních trestných činů v ostatních státech.²² Pokud jde o výzvu CPT k zavedení moratoria na používání chirurgické kastrace vláda se v červnu 2010 vyjádřila negativně a své stanovisko odůvodnila tím, že nemůže intervenovat do průběhu procedury stanovené zákonem, tj. zastavit činnost odborných komisí, které rozhodují o individuálních žádostech, či rušit jejich rozhodnutí a na něm založené provedení lékařského zákroku.

Ve dnech 7. až 16. září 2010 uskutečnil CPT v České republice svoji čtvrtou pravidelnou návštěvu. Navštívil při ní několik policejních služeben, vazebních věznic a jednu psychiatrickou léčebnu. Na základě zjištění z této návštěvy přijal CPT na své 74. schůzi ve dnech 7. až 11. března 2011 Zprávu pro vládu České republiky o návštěvě České republiky (Zpráva CPT z návštěvy). Zpráva CPT z návštěvy byla vládě v anglickém originále zaslána dne 8. dubna 2011 se žádostí, aby orgány České republiky v souladu s článkem 10 Úmluvy do šesti měsíců (tzn. do 7. října 2011) zaslaly odpověď s uvedením veškerých údajů o opatřeních přijatých za účelem realizace doporučení, včetně poskytnutí vyžádaných informací a reakcí na připomínky, obsažené ve Zprávě CPT z návštěvy.

Zpráva CPT z návštěvy obsahuje v bodu 6 upozornění, že pokud orgány České republiky budou nadále odmítat realizovat doporučení CPT ke zrušení chirurgické kastrace v souvislosti s léčbou sexuálních deviantů, bude CPT povinen zvážit aplikaci článku 10 odst. 2 Úmluvy: „*Pokud smluvní strana nespolupracuje nebo odmítne zlepšit situaci s přihlédnutím k doporučením Výboru, Výbor může rozhodnout, poté, co této smluvní straně poskytne možnost zveřejnit své názory, že učiní veřejné prohlášení o této záležitosti, na základě souhlasu dvoutřetinové většiny jeho členů.*“ Tento postup použil CPT za dvacetiletou dobu své činnosti pouze šestkrát (dvakrát vůči Turecku, třikrát vůči Ruské federaci a jednou vůči Řecku). Dle dostupných zpráv z Ministerstva zahraničních věcí bude tato záležitost koncem roku předmětem diskuse v Parlamentním shromáždění Rady Evropy.

Stanovisko Rady vlády pro lidská práva a jeho poradních orgánů

V březnu 2011 se problematikou provádění chirurgických kastrací znovu zabýval v souvislosti s projednáním návrhu zákona o specifických zdravotních službách i Výbor proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání Rady vlády pro lidská práva, který navrhl, aby v souladu s požadavkem CPT do data rozhodnutí vlády v této záležitosti, nebyly v České republice prováděny chirurgické kastrace.²³ Výbor podpořil zpřísnění podmínek provádění kastrací oproti návrhu zákona o spec. zdravotních službách a to v tomto znění: „*Výkon chirurgických kastrací je možný provést pouze u osob starších 25 let,*

²² Termín předložení studie vládě byl na návrh Ministerstva zdravotnictví posunut do 31. prosince 2012. Obsah studie je specifikován ve Vyjádření vlády ke zprávě CPT z návštěvy 21. až 23. října 2009. Dostupné na: <http://www.vlada.cz/assets/ppov/rfp/dokumenty/zpravy-plneni-mezin-umluv/VYJADRENI-VLADY-2009-CZE.pdf>.

²³ Usnesení Výboru proti mučení a jinému nelidskému, krutému, ponižujícímu zacházení a trestání Rady vlády pro lidská práva ze dne 18. 3. 2011.

kteř se v minulosti dopustily minimálně jednoho násilného sexuálníě motivovaného trestného činu definovaného dle trestního zákona, a které jsou nadále nebezpečné pro společnost a jiné alternativy léčby u těchto osob nejsou vhodné. Provádění chirurgických kastrací není dovoleno u osob ve výkonu trestu odnětí svobody nebo u osob vzatých do vazby."

K problematice kastrací zaujala stanovisko i Rada vlády pro lidská práva dne 9. května 2011 a doporučila studii k provádění kastrací dopracovat o argumentaci reagující na stanovisko CPT.

Připomínkové řízení k návrhu zákona

V rámci jednání o připomínkách zmocněnkyně vlády pro lidská práva i o připomínkách Ministerstva zahraničních věcí k návrhu zákona o specifických zdravotních službách a posléze i na jednání vlády došlo k pozitivnímu posunu ve znění právní úpravy provádění chirurgických kastrací. Původní návrh právní úpravy umožňoval provádět chirurgické kastrace i jako preventivní opatření a to nejen u osob omezených na svobodě, ale i u osob zbavených způsobilosti k právním úkonům. Návrh právní úpravy nyní nově, jasně a přísněji definuje okruh osob a podmínky, za kterých lze provedení chirurgických kastrací navrhopat. Tento posun a zejména důvody, které k tomu vedly, včetně odkazu na stanoviska CPT v důvodové zprávě chybí. Nová právní úprava ale oproti uplatněným zásadním připomínkám zmocněnkyně vlády pro lidská práva nadále umožňuje ve zvlášť odůvodněných případech kastrovat osoby omezené na svobodě, které se nacházejí v ochranném léčení a v zabezpečovací detenci.

Tato právní úprava je v rozporu s doporučeními CPT. V důvodové zprávě k právní úpravě §17 týkající se provádění kastrací nejsou blíže vysvětleny či zdůvodněny tzv. zvlášť závažné důvody, pro které mohou být i osoby omezené na svobodě tzn. v ochranném léčení či v zabezpečovací detenci kastrovány. Nejsou zde vypořádaný výše uvedené kritické připomínky ze strany CPT a důvody, pro které je nutno trvat na této právní úpravě, ačkoliv hrozí, že Česká republika bude za tento postoj kritizována v zahraničí.

Přílohy:

- 1) Dopis vedoucího Stále delegace Parlamentu do PS RE ministru zdravotnictví ze 7. dubna 2011
- 2) Motion poslanců Parlamentu Rady Evropy ke kastracím a sterilizacím ze dne 10. prosince 2010
- 3) Zpráva CPT z roku 2008 pro vládu České republiky
- 4) Stanovisko Mezinárodní asociace pro léčbu sexuálních delikventů

V Praze 22. srpna 2011

Vypracovala: Mgr. Mgr. Lucie Rybova, tajemnice Výboru proti mučení